

Ráduly János

Félperces történetek (XIII.)

A repülőgépek pásztora

Én, Simon, régi pásztorcsaládból származom, a fiatal életemet — a három téli hónap kivételével — a mezőn töltöttem el. Őriztük a szüleimmel a fél falu nyáját. Úgy alakult a helyzet, hogy a katonaságnál is őrző lettem: a repülőökhöz kerültem, kiképeztek, puskát adtak, s én lettem a repülőgépek pásztora. Megmagsimogattam az IL meg a MIG szárnyas gépeket.

— Te ma is pásztorkodsz, igaz-e?

— Igen, katonaság után visszavettem a pásztorbotot, őrzöm — immár negyven éve — a nyáját. Fontos dolgot emlétek: bennem megbíznak a juhos gazdák. Békés az életem.

A megcsodásodott torma

— Képzeld el, tanár úr — mondta Lajos —, a kertben tormát ástam a családnak. Az egyikről tudtam, nagy valami lehet. Az első ásónyomok után látszott a karvastagságú növény. Ügyesen körbe ástam, méter mélységig jutottam el. Amikor mérlegre került, 1 kiló nyolcvankét dekát nyomott. Megmutattam Jusztina néninek, az öregasszonynak. Azt mondta:

— Te Lajos, megértem az öregkort, de ekkora tormát soha nem láttam. Elgondolni sem volt merszem, hogy a torma így megnőjön. Valósággal megcsodásodott.

Hol az állatmese?

Jutka lányom meséli, az ötödik osztályban azt a feladatot adta a tanulóknak, írjanak állatmesét, s a tanulságot közmondásként fogalmazzák meg. A következő órán a felolvasásokra került sor. Tamás felállt, s a füzetből olvasni kezdett. Fel-tűnő volt, hogy olvasás közben igen gyakran pillantott föl.

— Na, hozd ki a füzetedet — szólt a tanárnő —, javítsam ki a hibákat.

Tamás át is adta a füzetet.

— Te Tamás, hol az állatmese? A füzetedben nincsen semmi.

— Tényleg nincs semmit — válaszolt Tamás —, nyoma sincs az állatmesének. A fejemben őrzöm.

A bicikli csak mankó

Ferenc bácsi korát meghazudtoló fürgeséggel taszította ki a biciklit az útra.
— Megyek Jusztinához — mondta —, a Falu pataka hídjá körül lakik, kilencvenhárom éves. Sehová sem jár. Megyek, hogy engemet ő lásson. Muszáj a rokont látnia. Ezáltal megnyugszik. Tehát én most parancsot teljesítek.
— Ül fel a kerékpárra — biztatom.
— Nem ülök fel, el sem bírná az éveimet. Közel vagyok én is a kilencvenhez. A bicikli csak mankó: van, amibe belekapaszzkodnom. Bátorrá tesz.

Megijedtem

— Órákon át vezettem a gépkocsit — magyarázta Jenő —, s amikor átléptem a határt, a rendőr megállított. Az útleve mellett a személyazonossági igazolványomat is elkérte.
— A személyazonosságija lejárt, ki kellett volna cseréltetnie.
Úgy megijedtem a szókra, alig kaptam levegőt. A földről szedtem össze a tüdőt, így mondták a régiek.
— Meddig marad Magyarországon?
— Csak három napig.
— Na, mehet tovább — szólt a rendőr —, s külön papírt adott, nehogy mások visszaküldjenek.

Lajos igaza

A belső bolt előtt várakoztam, aztán a Gergelyfi utcán elindultam a főút felé.
— Állj meg, tanár úr — azt mondja Lajos szomszéd —, ma éjszaka azzal foglalkoztam, hogy az utcánkban én vagyok a legidősebb személy, utánam te következ.
— Ó, nem úgy áll a dolog, ott van Irma néni, Róza néni, korosabbak, mint mi.
— Én csak a férfiakat számoltam össze.
Na, kifelé menet magam is számba vettem a mintegy hatvan házat. Sajnos, tökéletesen igazat mondott Lajos szomszéd.

Vegyetek más biciklit

— Wagner úr 95 éves — újságolja Béla —, s reggel azt mondta a családnak:
— Né, most kettőt-hármat fordulok a biciklivel. Megjárom magamat.
Ki is ment az útra, karikázott a kerékpárral, de adott pillanatban elesett. Mire a család tagjai összefutottak volna, ő feltápászkodott a földről. Azt mondta:
— Nem én vagyok a hibás, hanem a bicikli. Vegyetek más járóeszközt, amelyik biztonságosabb. Erre a tragacsra én fel nem ülök többet.

Kész csendélet

Borisz kutyánk alkotó-teremtő képességét régóta figyelem. Ma éjszaka a következő tárgyakat hordta össze: fekete színű férfipapucs, száraz labodaspenót szürke szára, kidobott sárga-vörös lábos. A helyszín: a hátsó konyha előtti zöld füves térség.

Az eszközök elhelyezése: észak és dél irányban lefektetett labodaszár, keleti oldalon a lábos, nyugati oldalon a papucs. A színvilág: zöld alapon szürke, sárga-vörös, fekete színek.

— Kész csendélet — mondtam reggel Borisznak. Csóválta a farkát.

Igaz valóság

— Beszélgettük az ismerősömmel — újságolta Csaba —, hogy kibírhatatlanná vált a nyári hőség, tikkad a határ. Hetek óta nem volt eső.

— Na, de most azt mondják, közeleg az esős front.

— Jaj, akkora eső legyen, hogy a ló csak állva tudjon vizet inni.

— Mit beszélsz, te?

— Jól mondom, amit mondok — válaszolt az ismerősöm —, ez tréfabeszédnek is beillik. Mert a ló, ugye, nem lefeküdve, nem oldalra dőlve issza a vizet, hanem mindig állva. Ez már igaz valóság.

Az élet határhelyzetei

Rövid, félperces prózákat írok. Ismerősöm megkérdezte:

— Mondd, a történeteid milyen tartalmi jegyeket hordoznak? Hajlanak-e a modern izmusok felé?

— Nézd — válaszoltam —, az élet, a sors határhelyzeteit próbálom megragadni. Szót fogadok Pázmány Péternek (1570–1637), aki ezt írta: „Nekünk nem hímes szók, hanem erős valóságok kellenek.” Idézem Mészöly Miklós véleményét is: „mindig a valóságból kell kiindulni (...) bármilyen izmus (...) benne van a valóságban, csak megfelelően kell közeledni hozzá, és felfedezni.” A félperceseim — úgy érzem —, sajátos műfajommá váltak.